

**NAUVO
VODSTVO
PORABSKI
PENZIONISTOV
STR. 3**

**PORABSKI DEN
V KEJPAJ PA
BESEDI
STR. 6**

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 8. junija 2006 ☼ Leto XVI, št. 23

KO UMOLKNE ŠOLSKI ZVONEC...

... Se začne neka druga šola; na dvoriščih, na travnikih in v gozdovih, vsepovsod tam, kjer nam je lepo, pravi slovenski pesnik Tone Pavček v eni izmed svojih otroških pesmic. Šolski zvonec bo kmalu umolknil tudi v narodnostnih šolah v Porabju, šolsko leto 2005/2006 bo odšlo na počitnice. Po čem si ga bomo zapomnili? Ker smo optimisti, predvsem po dobrih stvareh.

Prva takih je **začetek dvojezičnega izobraževanja** na DOŠ Jožefa Košiča na Gornjem Seniku. Pozorno sem spremljala pet vedoželjnih prvošolčkov in njihovo učiteljico Evo Lazar pri usvajanju slovenskih besed skozi vse šolsko leto. In ne le besed: mesec za mesecem so bili stavki daljši, pogovor bolj sproščen. Ob koncu šolskega leta lahko mirno rečem, da seniški »dvojezični prvošolci« obvladajo že veliko slovenščine. Upamo lahko samo, da se bo zavzeto dvojezično poučevanje nadaljevalo tudi v prihodnjih letih in pri vseh učiteljih. V prihodnjem šolskem letu bo v gornjeseniškem dvojezičnem prvem razredu sedelo 6 prvošolcev; to pomeni, da se bo petina vseh seniških učencev že izobraževala dvojezično in smelo stopala v svet slovenskega jezika. Čestitamo!

V iztekajočem se šolskem letu so se okrepile, tako po kvaliteti kot po številu sodelujočih učencev, **slovenske izvenšolske dejavnosti**, ki jih pretežno vodijo mentorji iz Sloveni-

Dvojezični prvošolčki na Gornjem Seniku z učiteljico Evo Lazar

je, ob aktivnem sodelovanju domačih porabskih učiteljev, organizacijsko in finančno pa podpira **Zveza Slovencev**: šolske otroške folklorne skupine, glasbena šola, lutkovno-gledališka dejavnost. Učenci z veseljem sodelujejo, se učijo in nastopajo, obenem pa vadijo komunikacijo v slovenskem jeziku. S svojimi nastopi popestrijo marsikatero slovensko prireditev tako v Porabju kot tudi v bližnjem Prekmurju. Z iztekajočim se šolskim letom se končuje dolgoletno sodelovanje predvsem gornjeseniške šole z murskosoboško glasbeno šolo; tako učenci kot njihovi starši želijo drugačne oblike glasbenega izobraževanja in druženja ob glasbenih dejavnostih. Zveza Slovencev jim bo

že v prihodnjem šolskem letu to omogočila.

Porabski učitelji in vzgojiteljice so se v tem šolskem letu skoraj polnoštevilno udeležili **štirih popoldanskih izobraževanj**, ki sem jih zanje pripravila avtorica tega zapisa. Na njihovo željo smo osveževali znanja o začetnem poučevanju slovenskega jezika in ob nešteti primerih poskušali iskati svoje optimalne poti. Seveda pa sem z veseljem tudi individualno svetovala učiteljem, ki so to želeli, in skupaj z njimi reševala številne strokovne zagate. Sicer pa se za porabske učitelje in vzgojiteljice šolsko in predvsem izobraževalno leto še ni končalo, saj je pred njimi še **Seminar slovenskega jezika in kulture 2006**, ki bo

potekal od **19. do 23. junija 2006 v Lendavi**. Bodoči udeleženci seminarja so z veseljem sprejeli novico, da le-tega letos organizira murskosoboška enota Zavoda RS za šolstvo, predvsem prizadevna predstojnica enote Irena Kumer skupaj z Dvojezično osnovno šolo I v Lendavi, kjer bo potekala glavnina seminarja.

Tudi **porabski učenci in dijaki** svojih sivih celic ne bodo poslali na počitnice že po 15. juniju. Številni bodo imeli priložnost sodelovati v različnih taborih predvsem v bližnjem Prekmurju, kamor jih vabijo osnovne šole iz Murske Sobote in okolice. Zveza Slovencev v letošnjem letu ne bo organizirala tabora Za materinščino, ampak spodbuja in finančno

podpira udeležbo porabskih učencev ter dijakov na poletnih taborih po Sloveniji. Stik s slovenskim jezikom in kulturo je lahko mnogo pristnejši v avtentičnem slovenskem okolju, zato naj se čim več porabskih otrok udeležuje taborov v Sloveniji, menijo na Zvezi.

Državna slovenska samouprava pa bo tudi ob koncu tega šolskega leta **finančno nagradila porabske učence, učitelje in vzgojiteljice** za marljivo učenje in poučevanje slovenskega jezika kot tudi za uspehe na področju slovenskih izvenšolskih dejavnosti.

Naša skupna evropska država Evropska unija je s številnimi ukrepi uzakonila večjezičnost kot način življenja in razmišljanja. Zakaj se tak evropski pogled ne bi dotaknil tudi vseh nas, ki sicer živimo na zelo zelo majhnem koščku velike Evrope? Verjetno se je dotaknil monostriških gimnazijcev, katerih skoraj trideset obiskuje pouk slovenščine, ne glede na narodnostno pripadnost in jezikovno predznanje, ker se želijo naučiti še en evropski jezik... Verjamemo, da jih bo vsako leto več in da pregovor *Več jezikov znaš, več veljaš* v bodoče ne bo le obrabljena fraza.

Vsem, ki ste na kakršen koli način udeleženi v porabskem narodnostnem izobraževanju, želim lepe in prijetne, aktivne počitnice; uživajte jih z odprtimi očmi, ušesi in srci. Pa, srečno!

Valerija Perger

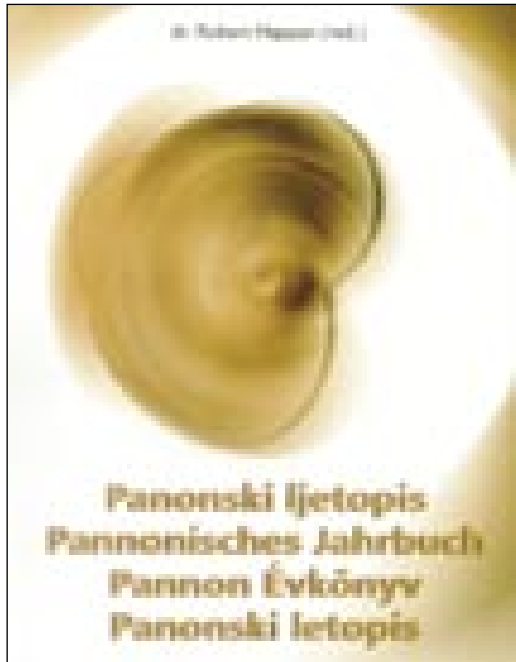
SKROMNO ZASTOPANI SLOVENSKI AVTORJI

Pri Panonskem inštitutu in v uredništvu dr. Roberta Hajszana je izšel Panonski letopis 2006 – več kot 500 strani obsežna knjiga zelo različne vsebine v gradiščansko-hrvaškem, hrvaškem, nemškem, madžarskem in slovenskem jeziku. Kot vsako leto, odkar izhaja Panonski letopis v gradiščanskem Pinkovcu – Güttenbachu, je tudi najnovejša publikacija v znamenju osnovne teme, tokrat o vključevanju Hrvaške v Evropsko unijo. Po uvodnih nagovorih znanih političnih osebnosti Gradišanske – deželnega glavarja Hansa Niessela, predsednika skupščine Železne županije Pétra Marka in drugih uvaja nosilno temo hrvaški predsednik Stipe Mesić. V nadaljevanju so prispevki, s katerimi

avtorji skozi zgodovinsko, aktualno politično in kulturno optiko poudarjajo, kako sodi Hrvaška v srednjeevropski prostor, torej v Evropsko unijo. Tu je najboljšežnejši tekst zgodovinarja Dragutina Pavličevića. S preteklostjo in aktualnimi dogodki do leta 1995 se ukvarja tudi dr. Ivo Prlender, sicer intendant Dubrovniških poletnih iger. Na kar enajstih straneh so objavljene barvne fotografije večjih in manjših hrvaških mest in pomembnih kulturno – zgodovinskih spomenikov: Crikvenica, Motovun, Zadar, Šibenik, Stari Grad na Hvaru, Korčula, Split, reprodukcija Generaličeve slike, Zagreb – kralj Tomislav – prek 100 zgovornih fotografij in reprodukcij.

Prvi del Panonskega zbornika je v znamenju jubilejev in pomembnih letošnjih obletic v hrvaški in gradiščansko-hrvaški zgodovini in kulturi. Tu je

denimo objavljen tekst o Ruderju Boškoviću (1711 – 1787), hrvaškem znanstveniku svetovnega slovesa; bil je matematik, fizik, filozof in celo diplomat. V tem razdelku lahko preberemo tudi pesem Antuna Mihanovića »Lijepa naša domovino ...«, ki je zdaj hrvaška himna. Za nekatere bralce bo

zanimiv tudi nacionalistično napisan tekst Neodvisna država Hrvaška (1941 – 1945). Drugo poglavje je namenjeno športu, mladini in dijakom, kjer je najprej predstavljena hrvaška smučarka Janica Kostelić. Za likovne reprodukcije je urednik izbral slike v oljni tehniki in akvarelu Biljane Abramušić iz Slavonskega Broda. Slikarka, rojena leta 1964, je imela doslej šest samostojnih razstav, prvo v Sarajevu, in sodelovala na številnih skupinskih razstavah. Slikarkin avtentični izraz se kaže v poudarjeni individualnosti in poetičnosti: Kapelica 1, Zaliv, Dubrovnik – Stradun 2, Ljubez, Lokvanj, Dekle, Čoln...

V poglavju Narodi in narodnosti sodelujeta tudi dva slovenska avtorja, in sicer Franc Kuzmič in Jelka Pšajd. Franc Kuzmič predstavlja glasbenega virtuozna Vladimirja Škerlaka in raziskovalca prek-

murske zgodovine dr. Ivana Zelka, ki je posredno zelo dobro poznal tudi zgodovino Gradiščanske. Franc Kuzmič je tudi avtor zapisa Drobec iz zgodovine gornjeslavečke cerkve in prispevka o profesorju Aleksandru Mikoli, rojenem leta 1871 v Gornjih Petrovcih.

»Aleksandra Mikolo poznajo Slovenci, posebno pa Prekmurci, več ali manj kot politika, medtem ko ga Madžari in drugi povrh še kot fizika in matematika. Zaradi svojega političnega prepričanja in delovanja v prid Ogrski in z zagovarjanjem vendske teorije se je Slovincem zapisal, podobno kot nekoč Kopitar zaradi Prešerna, med obrobne osebnosti, čeprav ga bolj odlikuje strokovno delo.«

Jelka Pšajd se je večkrat pogovarjala z Ivanom Martonom iz Dolnje Bistrice – zanimivo osebnostjo, ki ima in zna kaj reči na privlačen način. Pogovore je strnila v daljšo, privlačno in berljivo zgodbo. Posebno pozornost si je letos zaslužil književnik Peter Pavel Wiplinger, avtor številnih prispevkov, napisanih v nemškem jeziku. Sledi razdelek Kultura in literatura, kjer so objavljene pesmi in prozni teksti v gradiščansko-hrvaškem, nemškem in madžarskem jeziku. V tem poglavju je objavljen tudi del korespondence med Nobelovim nagrajencem za književnost Ivom Andrićem in madžarskim književnim prevajalcem Zoltánom Csuko, ki je prevajal tudi iz slovenskega jezika. V letopisu so še Čestitke pomembnim osebnostim, V spomin pisatelja Mila Dora in na koncu Panonska poezija – ki je nekoč izhajala samostojno, zadnja leta pa kot sestavni

ZORKO PELIKAN PRI ŠTAJERSKIH SLOVENCIH

Državni sekretar za Slovence v zamejstvu in po svetu Zorko Pelikan in sodelavec Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Rudi Merljak sta imela v Gradcu in Potrni pri avstrijski Radgoni pogovore s predsednikom in podpredsednico Kulturnega društva štajerskih Slovencev člen 7. Brankom Lenartom in Suzane Weitlaner.

Tako v Gradcu, kjer je sedež KD člen 7, kot v Potrni, v Kulturnem domu – Pavlovi hiši, je bilo težišče pogovora na dopolnilnem pouku slovenščine v osnovnih šolah, ali natančneje, kako je z učenjem jezika sosedov. V tem šolskem letu je pri dopolnilni pouku slovenskega jezika prek 200 učencev, po zaslugi učitelja Ernsta Körblerja kar blizu 100 na šoli v Arnežu.

Zorko Pelikan je zagotovil tudi v prihodnje pomoč Slovenije štajerskim Slovincem, pri čemer je poudaril vlogo zakona o odnosih s Slovenci v sosednjih državah in po svetu. Vodstvo štajerskih Slovencev je izrazilo željo, naj ob skorajšnjem obisku deželnega glavarja Štajerske v Ljubljani slovenski gostitelji opozorijo tudi na naloge med Slovenci na avstrijskem Štajerskem, še posebej pri učenju slovenskega jezika.

Tekst in fotografija: eR

del Panonskega letopisa. V zborniku je tudi večje število fotografij, ki dopolnjujejo krajše ali daljše tekste.

Za zaključek lahko »prepišem« ocene Panonskega letopisa iz prejšnjih let: Čeprav urednik dr. Robert Hajszan vabi avtorje iz Slovenije, je njihov delež vsa leta skromen v primerjavi s sodelavci iz Avstrije, Hrvaške in Madžarske. Škoda, kajti v Panonskem letopisu bi lahko promovirali slovensko raziskovanje na področju humanistike, tudi z narodnostno tematiko, objavljali krajša literarna dela, zlasti poezijo, kar vse ne bi škodovalo tudi avtorjem, ki bi se odločili za sodelovanje. Vabila, naj napišejo za uvodna razmišljanja, dobijo tudi slo-

venski politiki, vendar je doslej – če se spomnim prav – sodeloval le prejšnji predsednik države Milan Kučan.

Skozi sodelovanje v Panonskem letopisu se odslikava tudi siceršnje sodelovanje in povezovanje severovzhodne Slovenije – in Slovenije – z eno izmed avstrijskih zveznih dežel – Gradiščansko, v marsičem podobno Sloveniji. Pred desetletji je bilo živahno kulturno in znanstveno sodelovanje v takoimenovanem panonskem prostoru južne Gradiščanske, zahodne Madžarske, severovzhodne Slovenije in delom Hrvaške, ki je zamrlo v času – kakšen paradoks – ko je v Evropski uniji v ospredju regionalno povezovanje.

Ernest Ružič

JESENSKE MANJŠINSKE VOLITVE NE BODO POPIS NARODNOSTNEGA PREBIVALSTVA

Na to je opozoril predsednik Urada za narodne in etnične manjšine, državni sekretar Antal Heizer na tiskovni konferenci v Budimpešti, kajti zakon jasno pove, da se podatki manjšinskih volitev (manjšinskega volilnega registra) ne smejo uporabljati v noben drug namen. V tem smislu tudi za to ne, da bi se na podlagi njih sklevalo, koliko članov šteje določena manjšinska skupnost. Pomembno je, da se tudi državna podpora ne sme določati na podlagi teh podatkov. Število registriranih manjšincev v manjšinskem volilnem registru bo javni podatek, imena in priimki registriranih se ne smejo izdati javnosti. Manjšinski volilni

register se mora po volitvah obvezno uničiti.

Opozoril je tudi na to, da se je-senskih manjšinskih volitev prav gotovo ne bodo udeležili vsi volivci določene manjšinske skupnosti, temveč le najbolj aktivno »jedro« manjšine.

Po podatkih popisa prebivalstva leta 2000 se je za pripadnike manjšine opredelilo 4-5 odstotkov prebivalstva na Madžarskem. Največ je Romov (206 tisoč), Nemcev (120 tisoč), Slovakov (40 tisoč). Njim sledijo Hrvati (26 tisoč), Romuni (14 tisoč). Za Slovence se je opredelilo kakih 3.400 ljudi. Najmanjša skupnost na Madžarskem so Armenci, njih je bilo pred petimi leti 1.165 oseb. Na zadnjem

popisu prebivalstva se je pripadnost ugotavljala na podlagi več faktorjev. Anketarji so vprašali za narodnostno pripadnost, jezikovno pripadnost (materni jezik) in za pripadnost določeni kulturi.

Čeprav je za manjšince pomembno, da se jih čimveč udeleži manjšinskih volitev, kar kažejo tudi razne aktivnosti manjšinskih organizacij in samouprav, se bo število manjšinskih samouprav gotovo znižalo. Trenutno deluje v 1300 krajih 1800 manjšinskih samouprav. Manjšinske volitve bodo razpisali le v tistih krajih, kjer se bo dalo registrirati v volilnem registru najmanj trideset ljudi, pripadnikov iste skupnosti.

MS

NAUVO VODSTVO PORABSKI PENZIONISTOV

Drūštvo porabskih penzionistov je 31. majušalo melo svoj občni zbor. Na veliko žalost vsej penzionistov pa drugi navzauci so se na svojo predsednico Ireno Barber že samo leko spominali. Depa Irena de v duši furt med nami. Njeno delo, njeni plani do se tadele poštojali, njeni smej, tople

rokami, stere so vejn milijon rauž, pūšlov pripravile. Kak rada so spejvale obadve ženske leje porabske, stare pesmi, kak so se vedle veselili! Drūštvo je té dén zatok bola žalovalo. Nej bilau nej spejvanja nej muzike.

Meli smo pa gledališko igro Karte špilarge od gledališke skupine

Drūštvo je 2. oktobra 1996. leta melo 35 lidi, gnes pa 144. Na Gorejnjom Seniki je 15, Dolejnjom Seniki 12, v Sakalovci 15, Slovenski vesi 33, Monoštri 41, Števanovci 16, Andovci 2 pa na Verici 10. Občni zbor je sklepčni (határozatképes), če je več kak polonja vsej pa plus eden član,

tau je 73 lidi. Na tau djilejši je vküper prišlo ranč 100 penzionistov. Etak so bili sklepčni. V prvom tali djilejša so prejk poglednili statut (alapszabály). Potistim so izvolili nauvo vodstvo. Predsednica Drūštva penzionistov je gratala *Micka Svetec* s Slovenske vesi, podpredsednik *Gabor Lazar* z Dolejnjojga Senika, blagajničarka je *Irena Mukič* z Gorejnjojga Senika. Drugi člani predsedstva so tadele *Marija Merkli* iz Števanovec-Andovec, *Irena Klement* z Verice, *Aranka Schwar* pa *Margita Kukor* z Monoštra, *Majči Antal* pa

na nauvo *Iluška Bartakovič* s Slovenske vesi, *Ferenc Sukič* s Sakalovec, *Gabor Lazar* z Dolejnjojga Senika pa *Vera Gašpar* z Gorejnjojga Senika. Čestitamo pa jim želimo veselo, dobro delo!

Klara Fodor, sekretarka

Z leve: *Micka Svetec* (predsednica), *Gabor Lazar* (podpredsednik) in *Irena Mukič* (blagajničarka)

reči do nas furt sprvajale. Desetlejtno vodenje Drūštva porabskih penzionistov Irene Barber nikdar nede v pozabo. Nejsmo se pa spozabili od naše članice Ane Unti tü nej. Vej nam pa uni ranč tak fejs falijo s svojimi flajsnimi

Veseli pajdaši ZS Števanovec. Tau smo ranč v spomin Irene Barber dali, vej je pa tau igro tü ona napisala za nji. Pred igrov smo pa meli občni zbor, steri je tašni djilejš, gda so vküper pozvani vsi penzionisti, steri se vcuj držijo.

LEPAU SE VAM ZAVALIMO

Na Slovenskoj zvezi smo letos že 15. pripravili Porabske dneve. Za tradicionalno prireditev smo si letos odebrali ves Andovci s spaudnjoga tala Porabja, stera je z enim najmenša ves v Porabji. Vejmo pa, kak mála je tá ves, tak flajсно lūstvo živé tøj. Če trbej včiniti kaj, vküper primejo. Tau so že dostokrat svedočili, povejmo, gda so meli svoje vaške dneve, dvakart borovo gostüvanje, za stero se malo vesi, organizacij poda. Vküper s Slovensko zvezov pa so že od drügim meli Porabske dneve.

Trno smo zadovolni, srečni, smo njim radi pa hvaležni za tau. Vse potrebno fizično delo so opravili Andovčani pod vodstvom župana *Karčina Holeca*. Pauleg deževnoga vrejmena se je duplansko trbelo pripravlati z mestom za programe. Ograd, gde se je zvekšoma vse godilo, je v pausado dau *Joži Bedič*. Andovski podje so té velki ograd dola pokosili, ranč tak v centri kaulek vaški zidauv, potistim pa travo dola spucali in tau vse svojimi mašini, na svojo ceringo. Stari, velki zid vesi so tak vred djáli, vö ščistili, gora ponauvili, ka smo ga kumar gora spoznali. S svetjlo sivo platnom so vöoblekli stené znautra zida pa ga z borovimi vejkami okinčali. No, žmečavo so tü zavolé leko zdigavali. Pred svetkom so vküper zvozili, po svetki so pa nazaj zvozili 60 gasilski garnitur od Andovec do Gorejnjojga Senika. Vse stole, stolice, dva odra so gora postavljali, dvakart - trikrat prejk nosili z enoga mesta na drugo mesto, kak nam je vrejmen tau ravnalo, na konci ške ščistili od blatá tü. Gda so tisti žezezen, žmeten oder zdigavali, so se nam smilili. Té ške tapače pa žage na pleče, gor na traktore pa hajt v gauško po vejke. Drva so tü telko vözasekali pa pripelali, ka so več vör goreli trgé velki ognji, gde si je v soboto večer že v kmici leko vsakši sam peko špejk.

Plinske palacke, slamnate bale, posaudo, elektriko, vodau pa ške dostakaj so nam tü vse oni dali pa šenkali. Največ dela, briga je emo sam župan *Karči*. Vse delo so ma pomagali opraviti: žena *Anita*, dva brata *Laci* pa *Otto*, *Kovačini Tibi*, *Norbi* pa *Anastazija*, *David Hegyvári* iz *Otkauvec*, *Djürvin Zoli* pa *Karči*, *Monika Ropoš* pa *Joži Bedič*. Pomagale so ške ženske tü, *Tupin Matild*, *Sarolta Holec*, *Djürvina Marika*, *Bödrašti Margit*, *Kovačini Ani* pa *Valika Časar* s svojim možaum.

Slovensko mešo so nam omogaučili gorejnjesenički gospaud *Feri Merkli*, dekan *Lojze Kozar* iz *Odranec* pa *MePZ ZS Avgust Pavel* z *Gorejnjojga Senika*. Dobro štajersko pa prekmursko gesti so nam z dobre vaule sküjali pa ponöjvali za baug plati *KID Janez Urbas Selnica* ob *Dravi* pod vodstvom predsednika *Janeza Urbasa*, *Jože Kalamar* iz *Čepinec* pa *Stanko Črnko* s svojimi padaši. Za pripravlanja papirnati rauž pa kvačkanje večfele okraskov so se podale ženske Drūštva *Čepčepinci* s predsednico *Diano Črnko*, *Iluška Dončec* pa *Ana Ropoš* iz *Števanovec*, *Margita Korpič* iz *Traušča*. *Ema Karba* z *Verica* je pa bila prava rauka küjari iz *Markovec*. Velki gazda iz *Otovec* *Vlado Smodiš* je s svojimi pomaučniki, kak *Oči Kranjec* z *Gorejnjojga Senika*, - steri je dar-dar malo vujšo tü kaj kaulek poglednit - pa pripelo cejlo üto za žganje domanje palinke. Školnik v *Monoštri Kókai Karči* je s svojima dvöma konjama vred več gezero kilometrov dola vdaro, dočas se je vsakši vö leko nanoso na konjaj.

Na kulturnom programi so nas v dobro volo sprajli ljudski godci in pevci *KUD Černelavci*, folklorna skupina *ZS OŠ II*. *Gornji Senik* pa folklorna skupina *ZS Sakalovci*. *Gospaud Bencik* iz *Gornji Petrovec* je en küp veteranski traktorov pripelo prejk s svojimi kolegi, steri so samo z velikim mantranjom leko skurbllali traktor domanjoga župana za tekmo vanje. Pod vodstvom *djagara Gabora Dončeca* je *Milan Nemet* letos tü prejk emo strejlanje z lokom pa z zračno pöjkskov.

Vsejm goranašteti lidam se lepau zavalimo za vse tröjde. Trno lepau se zavalimo za stole, stolice, stere so nam posaudili gorejnjeseničko športno dröjštvo, dolejnjeseenička pa andovska samouprava, dolejnjeseenička pa sakalauvska slovenska samouprava, potejm vsejm lidam od *Porabja* do *Sombotela*, *Budimpešta* pa prejk granice, steri so leko bili z nami, za finančno pomauč pa *Uradi RS* za Slovence v zamejstvu in po svetu in *Javnomi skladi* v *Budimpešti*.

Klara Fodor, sekretarka

OD SLOVENIJE...

Janša obiskal Moskvo

Predsednik vlade Janez Janša se je na čelu močne vladno-gospodarske delegacije mudil na tridnevnem uradnem obisku v Rusiji. Na moskovskem letališču Vnukovo II so ga gostitelji sprejeli z vojaškimi častmi. Osrednje teme pogovorov z najvišjimi ruskimi predstavniki, med njimi ruskim predsednikom Vladimirjem Putinom in premierom Mihailom Fradkovom, so bile krepitev dvostranskih političnih odnosov in gospodarskega sodelovanja, slovenska stran pa je ruski hkrati predstavila tudi potek priprav na predsedovanje Slovenije Evropski uniji. Premiera Janšo so na obisku spremljali zunanji minister Dimitrij Rupel, obrambni minister Karl Erjavec, minister za gospodarstvo Andrej Vizjak ter ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Marija Lukačič.

Najbolj „slaven“ zapornik naredil samomor

Obsojeni morilec Metod Trobec je pred dnevi v svoji celici v zaporu Dob pri Mirni naredil samomor. Ko so pazniki pri jutranjem odpiranju vrat Trobčeve samice ta poskusili odpreti, so ugotovili, da so blokirana in so morali vdreti. Pri vstopu so našli Trobčevo truplo. Ugotovili so, da je naredil samomor z obešanjem s pomočjo rjuhe. Metod Trobec je leta 1978 na svojem domu v Dolenji vasi posilil in ubil najmanj pet žensk, ki jih je zadavil in nato na grozovit način zažgal v krušni peči. Kasneje je Trobec, ki so ga našli šele, ko je leta 1979 poskušal oropati nekoga nemškega turista, priznal umor še ene ženske. Trobec je bil kot zadnji v zgodovini Slovenije obsojen na smrtno kazen, a mu je po pritožbi vrhovno sodišče to spremenilo v takrat najvišjo zaporno kazen - dvajset let. Med prestajanjem kazni je dvakrat, in sicer maja 1988 in avgusta 1992, poskušal umoriti sojetnika. Zato ga je sodišče obsodilo na enotno kazen 15 let zapora, ki bi se mu iztekla leta 2014.

»GLASBENI MAJ« TUDI V SOMBOTELU

»Genij ustvarja soglasje med svetom, v katerem živi, in svetom, ki v njem živi.«

(Hugo von Hofmannsthal)

Veliki geniji glasbe so zmožni posredovati umetniško harmonijo najlepših melodij tudi tistim poslušalcem, ki glasbeno niso visoko izobraženi, kajti njihova sugestivna interpretacija popolnoma prevzame poslušalce, jih očara v tolikšni meri, da v globinah podzavestne sfere ponovno lahko preživijo lepe in vesele dogodke pa tudi najgloblje duševne žalosti svojega življenja. Njihova glasba ima ogromno moč, ogromen vpliv, ker se popolnoma vživijo v ustvarjalno razpoloženje skladatelja, ker se njihova interpretacijska tehnika nahaja na najvišji ravni, kajti bolj poznajo svoj glasbeni instrument kakor svojo dlan.

Nismo vedeli, da bomo 25. maja lahko v majhni koncertni dvorani glasbene katedre Visoke šole Berzsenyi Dániel v Szombathelyu spoznali dva tako imenitna umetnika, ki v vseh ozirih ustrezata zgoraj navedeni, v glavnih potezah skicirani karakteristiki. Malo po šesti uri se na odru pojavita dva simpatična umetnika visoke, vitke postave v črni praznični oblekah, se slovesno priklonita in se nam prijazno nasmehmeta. Njeni imeni - Rita Kinka in Zoran Marković - sta znani v nešteti državah Evrope, pa tudi v Združenih državah Amerike in v Avstraliji.

Rita Kinka, pianistka madžarskega rodu, je bila rojena v Subotici, študirala je glasbo v Novem Sadu in v New Yorku. Danes poučuje klavir na Akademiji za glasbo v Novem Sadu in je predstojnica Katedre za klavir. Prejela je številna priznanja in nagrade v svoji domovini, poleg tega pa na številnih mednarodnih

klavirskih tekmovanjih, med drugim je leta 1988 prejela zlato plaketo na mednarodnem festivalu mladih izvajalcev v Bordeauxu. V okviru tekmovanja kraljice Elizabete ter v sodelovanju z Inštitutom za razvoj evropskega kulturnega prostora, Digitalne medijske produkcije in Komisije za evropsko skupnost ji je bil podeljen naziv najboljša evropske izvajalke za leto 1991. Po tej prestižni nagradi je posnela tudi zgoščenko.

Kontrabasist Zoran Marković

Pianistka Rita Kinka in kontrabasist Zoran Marković

se je po opravljeni diplomii na Akademiji za glasbo v Podgorici in opravljenem magistratu na Fakulteti za glasbene umetnosti v Beogradu izpopolnjeval pri uglednih pedagogih v Benetkah, Cremoni, Münchnu in Salzburgu. Koncertira doma in v tujini kot solist z uglednimi orkestri in komornimi glasbeniki. S pianistom A. Sedarjem je posnel lastno zgoščenko s sonatami Beethovena in Francka ter solistično skladbo za kontrabas skladatelja Firšta. Poleg tega je sodeloval pri snemanju več zgoščenk komorne glasbe. Od leta 1990 do 2004 je bil vodja kontrabasov v orkestru Slovenske filharmonije, od januarja 2004 pa je redno zaposlen kot docent na Akade-

miji za glasbo v Ljubljani ter sodeluje na raznih poletnih mednarodnih glasbenih akademijah doma in v tujini.

Njun nastop bi si zaslužil v mestu Szombathely večjo pozornost, prebivalstvo namreč zna ceniti glasbeno umetnost, ker je mesto, v prvi vrsti njegova velika koncertna dvorana v bivši sinagogi, prizorišče nešteti pomembnih mednarodnih glasbenih prireditev in tekmovanj. To glasbeno občinstvo je žal bilo prikrajšano za enkratno umetniško doživetje, ni moglo uživati popolnega glasbenega sozvočja, enkratnih subtilnih utrinkov umetniškega duha teh dveh,

komponista Reinholda Glière (1875-1956) (Preludij, Scherzo, Intermezzo, Tarantella) in Sonato v A-duru francoskega komponista belgijskega rodu Cesara Francka (1822-1890) s stavki Allegretto ben moderato - Allegro - Ben moderato - Allegretto poco mosso. Solista sta torej interpretirala skladbe velikih predstavnikov 18., 19. in 20. stoletja in tako podala glasbeni prerez teh treh stoletij od Kijeva preko Pariza do Halleja.

Lepo poslanstvo sta izpolnila oba umetnika s tem, da sta v okviru Festivala Pomurskega akademskega centra nastopila razen v Prekmurju tudi v Avstriji, na Hrvaškem in na Madžarskem. Namen PAC kluba je služiti razvoju in napredku pomurske regije, ponuditi pomurskemu prostoru vrhunska kulturna doživetja, sodelovati ter zmagati v prizadevanjih za razvoj in napredek tega okolja. Oba umetnika sta s svojo umetnostjo prispevala tudi k utrjevanju dobrih stikov med omenjenimi državami, kajti poleg pesmi in plesov, poleg stavbarstva in slikarstva je glasba tista umetniška ustvarjalna oblika, ki ne pozna meja, kajti s svojimi sredstvi je sposobna brez jezikovnih ovir predstaviti svojo kulturo tudi drugim narodom in tako prispevati k boljšemu medsebojnemu poznavanju evropskih narodov.

Suzana Guoth

Foto: Marija Kozar

RADIO MONOŠTER

UKV (FM) 106,6 Mhz

Od ponedeljka do sobote

od 16. do 17. vöre,

v nedelo

od 12. do 14. vöre.

SLOVENSKI IN BOLGARSKI KULTURNI POPOLDAN

V 18. okrožju Budimpešte (Pestsztélőrinc), kjer deluje enajst manjšinskih samouprav, je že tradicija, da Slovenci priredimo spomladi kulturno prireditev, na kateri ponavadi nastopi porabska gledališka skupina.

Pred kratkim smo se Slovenci iz Budimpešte udeležili odkritja spomenika Pribini in Koclju v Blatenskem kostelu/Zalaváru, kjer stoji tudi spomenik Cirilu in Metodu. Kulturno prireditev na začetku maja smo organizirali skupaj z bolgarsko samoupravo, ki je praznovala dan bolgarske kulture, ki je povezan s slovanskima apostoloma.

Tokratno kulturno prireditev so počastili tudi nekateri člani Društva slovenskih pisateljev (Feri Linšček, Dušan Šarotar, Milan Vincetič, Tine Mlinarič, Vlado Žabot, Franci Just), ki so prebirali iz svojih del.

Na začetku programa je predsednik naše samouprave Ferenc Kranjec pozdravil navzoče, med njimi vojaškega atašea R Slovenije v Budimpešti

Ljubomira Dražnika in njegovo soprogo, predsednico budimpeštanskega slovenskega društva Ireno Pavlič, svetovalca za človekove in manjšinske pravice Istváná Feitla, manjšinsko referentko gospo Nagy ter predsednike in člane ostalih manjšinskih samouprav.

Z enominutnim molkom smo se spomnili Irene Barber, ki nas je zapustila le fizično, kajti njen duh bo preko njenih del še naprej ostal med nami. Program so začeli slovenski pisatelji, pesniki, ki so nam prinesli živo slovensko govo-

rico. Ob tem so nam podarili knjige, kasete in zgoščenke. Na nek način so stražarji slovenskega jezika, ki so nam tudi na ta način želeli pomagati, da ohranimo naš jezik, našo kulturo.

Števanovska gledališka skupina Veseli pajdaši se je predsta-

kih. Med tem so se pogovarjali, pripovedovali razne zgodbe, se hecali ali celo čenčali. Nekateri so se celo napili, če se je to dogajalo v gostilni. Potem se je pa pokazalo, kdo nosi hlače pri hiši, kakor smo to videli tudi v predstavi.

Gledališčniki so nam pričarali lepe spomine na dom, za kar smo jim zelo hvaležni.

Slovenskemu programu je sledil bolgarski, slavnostni govor je imela ravnateljica bolgarske šole, nakar so učenci šole na kratko predstavili, kaj vse sta sveta brata Ciril in Metod storila za slovanske jezike. Na koncu programa je gledalce navdušila bolgarska folklorna skupina »Jantra«.

Programu je sledilo druženje ob prigrizku, ki sta ga pripravili obe samoupravi.

Zahvaljujem se vsem nastopajočim, da so nam spet prinesli v to veliko mesto del naše »duše«, domačo slovensko govoro.

Jožef Karba
podpredsednik slovenske samouprave

NA SVETKU MESTNE ČETRTEI MAGDALENA

Mestna četrt Magdalena v Maribori od sredine majušja mešec dni ma razne programe v okviru svojga 9. praznika s tejm namenom, ka bi se lidgé med seov bola spoznali. Med programi majo izlet, gledališke pa lutkovne predstave, mlašeče športne programe

Ljudske pevke iz Števanovec

(nogomet, rokomet, odbojka, ribolov pa šah), kulturni program, sveto mešo, na konci pa zaprejo s svečano sejo. Na té programe je več kulturni skupin pozvano od Slovenske zveze, zakoj se lepau zavalimo Štefki Čontali. Na kulturnom programi „Radi pojemo

in igramo” so se leko čüle lejpe porabske pesmi ljudski pevki ZS Števanovci pa karažni slovenski plesi mlašeče folklorne skupine ZS Števanovci. Na harmoniki je sprvajo Boris Velner. Mentorica obadvej skupin je Marija Rituper. Skupine vodita Magda Bartako-

Otroška folklorna skupina ZS OŠ Števanovci

vič pa Anica Salai. Po programi smo se pa leko tadale veselili na prijateljskom srečanju z domanjimi lidami pri bejlom stoli.

Klara Fodor, sekretarka
Foto: Štefka Čontala

... DO MADŽARSKE

Spremenjena vladna struktura

Novi madžarski parlament je 30. maja izglasoval spremembo ustave, po kateri je izoblikovanje vladne strukture odgovornost vsakokratne vladne koalicije. V novi vladni strukturi bo le enajst ministrstev, dvanajsto pa bo urad predsednika vlade, in sicer: ministrstvo za zdravje, za kmetijstvo in razvoj podeželja, za gospodarstvo in promet, za obrambo, za pravosodje, za okolje in vodno gospodarstvo, za zunanje zadeve, za šolstvo in kulturo, za samouprave in prostor, za finance, za socialo in delo. Ukinili so tudi ministrstvo za enake možnosti. K temu ministrstvu so spadale manjšinske zadeve.

Monoštrska pihalna godba je stara 100 let

Monoštrska pihalna godba je 4. junija praznovala 100. obletnico ustanovitve. Na srečanje pihalnih godb je povabila devet ansamblov z Madžarske, iz Avstrije, Slovenije in Nemčije. Program se je začel s povorko pihalnih godb, ki so se potem srečale pred baročno cerkvijo. Godbe so prišle iz Bakovcev, Heiligenkreuza, Cseprega, Kőszega, Sárvárja, Soprona, Szombotela, Szigetvára ter Waldürna (Nemčija).

Programi, prireditve

- 7. junija so v Körmendu odprli razstavo umetniškega fotografa Jožeta Kološe Kološa. Razstavo je predstavil njen avtor, umetnostni zgodovinar in muzejski svetovalec Janez Balažic. Razstavo je otvoril veleposlanik R Slovenije v Budimpešti Andrej Gerenčer.

- Komorni pevski zbor ZS iz Monoštra bo 10. junija nastopil v arboretumu Volčji potok na 10. srečanju pevskih zborov od Čedada do Monoštra z naslovom „Ko pesem srca vname“. Organizator srečanja je kulturno humanitarno društvo Alva-dor Cerčno.

PORABSKI DEN V KEJPAJ PA BESEDI

Na Porabskom dnevi se vsako leto notrapokažejo porabske pa prekmurske amaterske skupine. Letos so v Andovcaj zaplesali gorenjesenički mlajši, sakalovski mladi. Ljudski pevci pa godci iz Černelovec pri Murski Soboti so že večkrat bili v Porabji. Ob redni inštrumentaj so za glasbila nūcali pavarsko šker tō (grable, koso, ribaš).

Po Andovcaj je cejli den lepau dišalo. Nej čūda, če so pa v ednom kauti Čepinčarge (Djauži pa Pištek) kūjali, v drugom kauti Selničarge (g. Urbas pa njegva ekipa), gorenjesenička kūnja je pa kūjala v velki kotlaj. Dapa nej se je samo gesti kūjalo, žgala se je gorička palinka tō. Vlado Smodiš se je s svojim indašnjim kotlom za en den preselo v Andovce.

Organizatori so vkūppostavili pitanje (kviz) „Sto vej več o Andovcaj“. Najbaukša je bila ekipa iz Sombotela, stera se je tak veselila, ka je gvinila, ka je najstarejšo članico (tetrico Braunštein) v luft lūčala.

Na te den je prišlo v Andovce več traktorov, kak ji majo ovak v cejloj vesi. Istina, ka so bili veterani, dapa ranč zatoga volo zanimivi.

Rauže iz papira pa druge okraske so delale flajsne ženske iz Čepinec pa Števanovec. Sto je pa bole »sladki«, si je leko kūpo medene figice pri gospej Celec.

Velkomi baloni so se najbolje veselili mlajši, vej se je pa tak visko zdigno, ka so si leko od vrkar (s ptičje perspektive) poglednili Andovce.

OTROŠKI

MLAŠEČA LEJTA SOUSEDOVOGA PEPIJA

Sousedov Pepi je koulivrat najbolje poznani po tejm, ka je nej biu nigdar mali. Pa je sploj nej nigdar biu pojbiček. Pa je sousedov Pepi nej nigdar cūko v lačice. Un se je sploj nej mali naroudo. Un je vsigdar vōzraščeni pojep biu. Tak si bar brodi, čiglij je nej star več kak pet lejt. Zato je nej čūdno, ka se je zgučavo vcejlak po moški.

PO RITI

Od sousedovoga Pepija souseda Petra je ednoga dneva trno pekla njegva rit. Nej ga je pekla zavolo toga, ka bi spadno v krplive. Pa ga je nej pekla, ka bi se naskalino. Pa ga je nej pekla zatogavolo tō nej, ka bi kaj na njoj betežen bijo. Pekla ga je zavolo atinoga remna. Ja, pojbič Peter je eno trikrat doubu z remnom prejk po riti. Istina, ka je tou nej najbolje prav, depa njegvi ata si je nej mogo pomagati. Kak bi si pa, če je pa Peter pozabo dveri oprejte pa je v ram prišo sousedov maček. Pa je po tistom tisti velki čaren stvour Petrovimi ati pojo obed iz talejra. Pa tou nej kakšikoli obed. Liki njemi je pojo gulaž. Tou pa vsikši vej, kak od Petra ata rad gulaž gej. Vej njemi je sledi bilou trno žau za tou, ka je sina dau z remnom prejk po riti. Depa zatoga volo je Petra nej nika menje pekla rit.

- Tou se meni nigdar ne more zgoditi, ka bi doubu z remnom ali rokou po zadnjoj, - si je na glas zbrodo sousedov Pepi.

Vsi mlajši kouli Petra pa Pepija so se začnili smedjati, kak pri vragej ne more sousedov Pepi dobiti po riti ali po zadnjoj, kak tou bole včeno vej prajti ranč sousedov Pepi.

- Vam vsem leko stariške eške nadejvlejo po zadnjoj. Pri moji starišaj pa pri meni je tou vcejlak ovak, - je že začno gučati kak kakši profesor. - Ge sam že vōzraščeni pojep pa se meni dun ne šika, ka bi mi stoj na zadnjo naklo z botom, remnom ali pa z rokou.

Tou je povedo pa že šou ta domou. Vej pa se s takšnimi pojbičami, ka eške dobivlejo prejk po riti, un že nede zgučavo. Vej je pa že vōzraščeni pojep, čiglij je biu najmlajši od vsej mlajši tisti tam pod cerkveno lipo.

Bilou je eške isti den. Bilou je pri večerdji. Mama je skūjala ranč tak dobro gesti kak vsigdar. Depa kak se dostakrat ma šegou zgoditi, ništerni nous vejo gore obrnouti. Pa ranč tak je napravu sousedov Pepi tō. Eške sam ne vej, kak pa zakoj se je tou zgodilo. Depa tiste palačinke so se njemi nej vidle. So njemi nej bile žmane.

- Ge té večerdje ne zejm, ka so palačinke nikšne nej!

Bole njemi je mama gučala, ka so ranč takše kak vsigdar, bole je emo trdo glavou. Pa bole se je trouso, ka un toga ne zej. Pa bi se eške tadale koriu z mamou, če bi nej vmejs dau svojo rejč ata.

- Zdaj pa tak, - je trno krepko zdigno glas. - Zej večerdjo ali pa idi spat! Če boš pa eške tadale rejč zdigavo na mamou, leko dobiš kaj po riti.

Na, tak je te po tistom mer grato. Sousedov Pepi je zo tri palačinke, spiu mlečni kafej, pa odišo v postelo. Mujs je mogo tou naprajti. Vej pa tak vōzraščeni pojep ne smeje več dobiti prejk po zadnjoj. Nej s šiboj, nej z remnom pa nej z rokou.

Miki Roš

REVNI KMETIČ IN POŽREŠNI BOGATAŠ

KOTIČEK

Nekoč je živel reven kmetič. Imel je krpo zemlje in plug, toda nobene živine, da bi zemljo preoral. Zato je vpregel psa in mačko in si rekel: »Bo, kar bo.« Pa ni bilo nič. Plug se ni niti premaknil.

Hrib nad vasjo je pozorno gledal, kaj se pod njim dogaja. Tokrat se ni mogel ubraniti smeha. Zarezal se je na vsa usta: med dvema ogromnima skalama je zazijala luknja.

»Kaj je to?« si je rekel kmetič. »Te luknje do zdaj še nisem videl.« Spustil je plug in šel pogledat od blizu, kaj se dogaja. Od presenečenja je otrpnil. Jama v hribu je bila polna zlata.

»Vzemi si, kar ti srce poželi,« je hrib velikodušno ponudil revežu svoj zaklad.

Kmetič si ni dal dvakrat reči. Z zlatom si je napolnil žepe in se vrnil domov. Od tedaj ni več otepal lakote.

Nedaleč od kmetove domačije je živel bogataš. Čeprav je imel vse skrinje in predale polne zlata, mu še ni bilo dovolj. Opazil je, da je njegov sosed obogatel. Toliko časa se je smukal okrog njega, da mu je slednji naposled izdal skrivnost.

Bogatin je, ne bodi len, vpregel psa in mačko, da bi z njima oral. Tudi tokrat se je hrib gromko zasmel in

spet je med dvema ogromnima skalama zazijala luknja. Lakomnež je na vrat na nos planil v jamo in v vreče, ki jih je bil prinesel s sabo posebej v ta namen, začel metati vse, kar mu je prišlo pod roke.

»Takole pa se nisva zmenila,« je rekel hrib in zaripel od jeze zaprl usta.

Požrešni bogataš je ostal v jami. Še danes prešteva svoje bogastvo.

**Slovenska ljudska povedka z Vipavskega
Priredila Klarisa
Jovanović**

Prispodobе o živalih

OSEL

Tudi oslu je človek pripisal kup lastnosti, ki verjetno ne sodijo v njegovo naravo: lenoba, neumnost, požrešnost. Kakorkoli že, osel je v človeški govorici tepec, kronan osel pa še dvakrat večji tepec. Če se kdo iz vas norčuje, vas ima za osla. Kjer osel leži, dlako pusti ali: nemarnež pušča za sabo nered. Celou osel gre le enkrat na led, zato: ne ponavljajte starih napak! Kdor trdo dela, dela kot osel. Kdor govori oslarije, stresa neumnosti. Sicer pa si vsakdo vedno najde kakšno opravilo, da mu ni dolgčas, ali: vsak osel ima svoj posel. Bo že res, da je lažje premakniti goro kot spremeniti

svoj značaj: »Pošlji osla križemsvet, nazaj ti pride uhat ko pred!« Kdor je zelo trmast, je trmast kot istrski osel. Nekoč so neubogljive, slabe učence za kazen pošiljali sedet v oslovsko klop – to je bila ponavadi zadnja klop, namenjena samo takšnim nepridipravom. Oslovsko ušesa so zavihani ali pomečkani vogali knjig ali zvezkov. Osel vedno osla najde ali: vsakdo najde koga sebi primernega. Žal je res tudi to, da je na svetu vse polno tepcev in lenob, kajti osel ima povsod žlahto.

Klarisa Jovanović

Pripovedjst iz Muzeja Murska Sobota

FOTOGRAFIJE

Muzej Murska Sobota ma v svoji arhivaj čūda dosta fotografij. Té nam pripovedavlejo, nam kažejo, kakšni so bili inda naši varaši, vesnice, kak so se oblačili lidge, kak so vōvidli, kakše šege so meli

pa eške vsefele drugoga. Med najbolje poznanimi, ka so delali fotografije stare Sobote, je biu Jerolim Purač. V njegovoj fotografskoj delavnici so se delali z vūn fotografij Sobote eške portreti lidi, pa je gor

gemau vse tisto, kama so ga zvali pa plačali tō. Tou je eške bilou v tisti časaj, gda so bili fotografi eške redki, pa nej pri vsakšnom rami biu fotoaparatu. Zato so lidge v tisti časaj nej prajli, ka dejo k fotografu, liki so prajli:

- Idemo se k Purači kejpat.

Eške nej dugo nazaj, leko pravi stoj eške gnes, so lidge gučali, ka dejo k Purači, gda je Purača že dugo več nej bilou. Šli pa so se fotografirat k nekšnomi vcejlak drugomi fotografu. Ta pripovedjst guči od toga, kak dugi je gé človeški spomin in kak eden človek leko grata sinonim za kakšo delo. Ta Puračova fotografija pa pripovedavle, kakša je inda vōvidla Sobota.

Miki Roš

MLAŠEČI

